

การบูรณาการงานด้านมวลชนของกรมกิจการพลเรือนทหารบก

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพบก

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก วาริส ทรวงโพธิ์

ฝ่ายเสนาธิการ ประจำกรมกิจการพลเรือนทหารบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง การบูรณาการงานด้านมวลชนของกรมกิจการพลเรือนทหารบก
เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพบก
โดย พันเอก วาริส ทรวงโพธิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง นवलสมร จรวงษ์

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(สิ้นสมุทร์ จันทระเนตร)

พันเอก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(พิพัฒน์ จงวัฒนาไพศาล)

พันเอก กรรมการ
(ภาณี เทียนทองดี)

พันเอกหญิง กรรมการ
(กนิษฐา ฐิติวัฒนา)

พันเอกหญิง กรรมการ
(นवलสมร จรวงษ์)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก วาริส ทรวงโพธิ์
เรื่อง การบูรณาการงานด้านมวลชนของกรมกิจการพลเรือนทหารบก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพบก
วันที่ กันยายน 2563 **จำนวนคำ :** 5,851 **จำนวนหน้า :** 15
คำสำคัญ จิตวิทยามวลชน, มวลชน, การบูรณาการ
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 กองทัพบกได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานมวลชนของกองทัพบก เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยต่างๆ ในการปฏิบัติงานด้านมวลชน เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มภาคีเครือข่ายมวลชนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ที่จะคอยให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับกองทัพบกในการปฏิบัติการกิจ ด้านความมั่นคง ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานด้าน มวลชนของกองทัพบก แนวทางการสร้างมวลชน รวมถึงวิธีการขับเคลื่อนกลุ่มมวลชนเพื่อ ใช้สนับสนุนการปฏิบัติของกองทัพบก ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนคือกลุ่มที่ควรให้ ความสำคัญเนื่องจากการปลูกฝังอุดมการณ์รักษาชาติหากกระทำแต่เนิ่นจะสามารถ ดำเนินการได้โดยง่าย วิธีการสร้างและรักษากลุ่มมวลชนที่สำคัญคือการรักษาภาพลักษณ์ที่ ดีของกองทัพบกที่ปรากฏต่อสาธารณชนเนื่องจากข้อมูลข่าวสารในเชิงลบมีผลกระทบ โดยตรงต่อการดำเนินงานด้านจิตวิทยามวลชน สำหรับองค์ประกอบที่สำคัญในการ ขับเคลื่อนมวลชนคือองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านมวลชน และการสนับสนุน งบประมาณเพื่อใช้ขับเคลื่อนมวลชน โดยมีข้อเสนอแนะในการบูรณาการงานด้านมวลชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพบก ดังนี้ 1.ขยายขอบเขตการดำเนินงานจิตวิทยา มวลชนในกลุ่มเยาวชนทุกระดับการศึกษา 2.ใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้องควบคู่กับมาตรการด้านกำลังพลเพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพบก 3.การพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านมวลชน และ 4. การสนับสนุน งบประมาณที่จำเป็นเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนมวลชนในการปฏิบัติการกิจตามที่ได้รับมอบ จากกองทัพบก

ABSTRACT

AUTHOR Colonel Varis Soungpho

TITLE The integration of the masses of the Directorate of Civil Affairs to support the RTA operations.

DATE September 2020 **WORD COUNT** : 5,851 **PAGES** 15

KEYTERMS Psychology of Mass, Mass, Integration

CLASSIFICATION Unclassified

Since the fiscal year 2011 The RTA has established a coordinating center for the RTA. To be used as a center for coordination and building good relationships with various units In performing mass work. In order to obtain a group of network partners, both public, private and public. To provide support and participation with the RTA in security missions. The objective of this research is to study the target groups of the RTA's mass operations. Guidelines for building a mass Including methods to drive mass groups to support RTA operations. The results show that youth are a group that should be given importance because cultivating a patriotic ideology, if done early, will be able to easily proceed. An important way to build and maintain a mass group is to maintain a good image of the RTA that appears to the public because the negative information has a direct impact on the operation of mass psychology. An important element in mobilizing the masses is the body of knowledge of the staff working on the mass. And budget support for driving the masses. There is a suggestion to integrate the mass work to support the RTA's operations. 1. Expand the scope of mass psychology operations among youth at all educational levels. 2. Use Strategic Communication To create awareness of correct information together with personnel measures to maintain a good image of the RTA. 3. Develop the skills of staff working in mass. and 4.Supporting the budget needed to drive the masses into the mission as assigned by the RTA.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยได้รับความเมตตาจาก พันเอกหญิง นवलสมร จรวงษ์ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้แนวคิดและ คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัย รวมถึงการตรวจสอบเอกสารอย่างละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณ พันเอก สนิทสมุทร์ จันทระเนตร ประธานกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอก ภารัต เทียนทองดี และ พันเอกหญิง กนิษฐา ฐิติวัฒนา ที่กรุณาให้คำปรึกษาจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมความมุ่งหวัง ขอขอบพระคุณ พันเอก พิพัฒน์ จงวัฒนาไพศาล ผู้อำนวยการกอง กรมกิจการพลเรือนทหารบก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และสนับสนุนข้อมูลรวมถึงเอกสารอ้างอิงต่างๆ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

คุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเกิดประโยชน์ต่อกองทัพและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

การบูรณาการงานด้านมวลชนของกรมกิจการพลเรือนทหารบก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพบก

จากความขัดแย้งทางการเมือง นับตั้งแต่ ปี 2548 เป็นต้นมา ทำให้เกิดความแตกแยกและการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของประชาชน โดยมีการใช้วาทกรรมสร้างความเกลียดชังต่อผู้ที่มีความเห็นต่าง ตลอดจนมีกลุ่มบุคคลบางกลุ่มได้แสดงพฤติกรรมจาบจ้วงล่วงละเมิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของไทย โดยมีเจตนาเพื่อต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบอื่น ด้วยการสร้างข่าวทำลายสถาบันและเชิดชูกลุ่มตนเองทางสื่อต่างๆ¹ ตลอดจนผลกระทบจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเติบโตของระบบทุนนิยม ทำให้ประชาชนบางส่วนละเลยต่อคุณค่าและอัตลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งเรื่องดังกล่าวจัดเป็นภัยคุกคามทางด้านทัศนคติและความสามัคคีของคนในชาติ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 –2580 ด้านความมั่นคง² มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้ยังรวมถึงการสร้างสามัคคีของคนชาติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรที่มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืน โดยใช้กลไกการแก้ปัญหาแบบบูรณาการ ดังนั้นในการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงจึงไม่เพียงแต่กองทัพหรือหน่วยงานด้านความมั่นคงเท่านั้นที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ หากแต่ต้องเป็นความร่วมมือของทุกหน่วยงานและทุกองค์กร รวมถึงประชาชนทุกคนที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง และเพื่อให้เกิดความร่วมมือของคนในชาติในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพบกจะต้องดำเนินงานด้านมวลชน เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มภาคีเครือข่ายมวลชนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ที่จะคอยให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมร่วมกับกองทัพบกในการปฏิบัติการด้านความมั่นคง และการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันอันเป็นที่รักของปวงชนชาวไทย ตลอดจนการสร้างสามัคคีของคนในชาติ โดยมีกรมกิจการพลเรือนทหารบก ทำหน้าที่ในการวางแผนและขับเคลื่อนงานด้านมวลชนของกองทัพบก ตามนโยบายการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบก ทั้งนี้ขอขอบเขตงานในความรับผิดชอบของกรมกิจการพลเรือน³ ประกอบด้วย การเสริมสร้างอุดมการณ์ความรักชาติ การปฏิบัติการกิจการพลเรือน การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารทั้งในยามปกติและในยามสงคราม

การดำเนินงานด้านมวลชนของกองทัพบกในปัจจุบัน

ในปีงบประมาณ 2554 กองทัพบกได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานมวลชนกองทัพบก⁴ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยต่างๆ ทั้งในและนอกกองทัพบกในการปฏิบัติงานด้านมวลชน และมอบให้มณฑลทหารบกรับผิดชอบจัดตั้งศูนย์ประสานงานในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการสร้างเครือข่ายมวลชนในพื้นที่รับผิดชอบ ให้มีความเข้มแข็งครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยประสานการขับเคลื่อนมวลชนและประชาชนในพื้นที่ให้เป็นรูปแบบเครือข่ายด้านความมั่นคง เพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในทุกมิติ โดยกองทัพบกมุ่งเน้นในการดำเนินงานด้านมวลชนในเรื่องการเสริมสร้างอุดมการณ์ความรักชาติ และความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ หน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดี ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้รู้เท่าทันถึงภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ⁵ ใน 7 ประเด็น คือ 1) ยาเสพติด 2) แรงงานต่างด้าวและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย 3) การก่ออาชญากรรมข้ามชาติ 4) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อม 5) การก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 6) ความแตกต่างทางความคิดซึ่งนำไปสู่ความแตกแยก และ 7) การใช้ความรุนแรงต่อกันปัญหาการล่องละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานมวลชน⁶ กองทัพบกได้กำหนดขอบเขตประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานด้านจิตวิทยาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจในด้านความมั่นคงออกเป็น 9 กลุ่ม คือ

1. ชุมชนรอบหน่วยทหาร
2. ชุมชนรอบวัง
3. ชุมชนในพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วย ประกอบด้วยพื้นที่ชายแดน พื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่บรรเทาสาธารณภัย พื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่น
5. ทหารกองประจำการและรวมถึงที่ปลดประจำการแล้ว
6. กลุ่มนักศึกษาวิชาทหาร
7. เยาวชนและประชาชนทั่วไปที่เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการต่างๆของหน่วย
8. มูลนิธิสมาคมชมรมและกลุ่มต่างๆ
9. กลุ่มมวลชนอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับหน่วยทหาร

สำหรับกลุ่มมวลชนซึ่งเป็นระดับผู้บริหารของส่วนราชการและองค์กรภาคเอกชนนั้น กองทัพบกตระหนักดีถึงศักยภาพของกลุ่มมวลชนดังกล่าว จึงเชิญให้เข้ารับการศึกษานในหลักสูตรที่สำคัญของกองทัพบกเป็นประจำทุกปี เช่น หลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก และหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้รับทราบและตระหนักถึงบทบาทของกองทัพบก ส่วนราชการ และองค์กรภาคเอกชน ที่จะต้องร่วมกันธำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนพร้อมที่จะร่วมกันแก้ไข ปัญหาต่างๆ ของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

การสร้างเครือข่ายมวลชนของกองทัพบก⁷ เป็นกระบวนการในการบูรณาการและประสานความร่วมมือในการใช้งานกลุ่มมวลชนทั้งของกองทัพบกและหน่วยงานอื่นในพื้นที่ โดยมีมณฑลทหารบกเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน แบ่งการปฏิบัติเป็น 5 ชั้น คือ

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม เป็นขั้นตอนแรกของการบูรณาการด้านมวลชนที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยศูนย์ประสานงานมวลชนทุกระดับเป็นแกนกลางในการประสานงาน เสริมสร้างความสัมพันธ์ความเข้าใจและปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันเพื่อให้เป็นการดำเนินงานด้านมวลชนของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่เดิมโดยไม่มีข้อขัดแย้งกัน รวมทั้งกำหนดกรอบแนวความคิดในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์
2. การรวบรวมและจัดระเบียบมวลชน เป็นการสำรวจข้อมูลและจัดทำระบบฐานข้อมูลร่วมกับส่วนราชการภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถตรวจสอบและจัดทำบัญชีกลุ่มพลังมวลชนได้อย่างถูกต้อง
3. การเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติ เป็นการฝึกอบรมและรณรงค์ปลูกฝังอุดมการณ์รักชาติหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดีภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้ความรู้ในเรื่องภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ
4. การสร้างเครือข่ายมวลชนโดยประสานกับทุกภาคส่วนเพื่อจัดสร้างระบบเครือข่ายการประสานงานมวลชนโดยพิจารณาใช้ประโยชน์มวลชนเพื่อสนับสนุนการจัดการทางทหารให้กับกองทัพบกเพื่อแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอย่างเป็นระบบตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มพลังมวลชนมีความเข้มแข็งตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งมวลชนของแต่ละหน่วยงานให้แต่ละกลุ่มมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงร่วมและพร้อมเป็นเครือข่ายรักษาความมั่นคงของชาติ
5. การดำเนินงานด้านมวลชนเพื่อความมั่นคงโดยกำกับดูแลพลังมวลชนทุกกลุ่มและทุกประเภทในความรับผิดชอบให้เฝ้าระวังและแจ้งเตือนเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำในลักษณะที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในทุกมิติ

รูปแบบการใช้มวลชนของกองทัพบก⁸ ในการใช้มวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงของกองทัพบก สามารถจำแนกออกได้เป็น 5 ลักษณะ คือ

1. ขยายอุดมการณ์ความรักชาติไปสู่ญาติพี่น้องคนใกล้ชิดชุมชนและสังคมทั่วไป
2. ร่วมแสดงพลังความจงรักภักดี ความรักชาติ และมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงโดยเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ ของชาติ
3. เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังและแจ้งเตือน
4. เข้าร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ
5. ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจเจ้าหน้าที่

และในส่วนของกำลังพลของกองทัพบกที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านมวลชน คือ ชุดปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนเพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการชี้แจงทำความเข้าใจและสร้างการรับรู้ถึงนโยบายและผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลและกองทัพบกในส่วนที่ประชาชนเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงตลอดจนเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีระหว่างกองทัพกับประชาชน ตลอดจนการประสานงานเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มมวลชนที่ได้จัดตั้งไว้ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ⁹ คือ

1. ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือนของหน่วยระดับกองพล (18 ชุด)
2. ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือนของมณฑลทหารบก (35 ชุด)
3. ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือนของหน่วยระดับกองพัน (250 ชุด)

ปัจจุบันกองทัพบกได้ขยายขอบเขตการดำเนินงานด้านจิตวิทยามวลชนเข้าไปกลุ่มเยาวชนระดับอุดมศึกษาภายใต้โครงการ “เครือข่ายกตัญญูคลับ” เพื่อเชื่อมโยงระหว่างหน่วยทหารกับเยาวชนและบุคลากรในระดับอุดมศึกษา โดยมอบให้มณฑลทหารเป็นหน่วยดำเนินการด้วยกิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และกิจกรรมด้านวิชาการ เป็นต้น นอกจากนี้กองทัพบกได้มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร¹⁰ เช่น แฟนเพจเรือนราชภักดี ฟ้ารบลายพราง และ ARMY Radio เป็นต้น โดยเชิญชวนให้กำลังพลและมวลชนทุกกลุ่มในความรับผิดชอบของหน่วย เช่น ทหารกองประจำการ ทหารกองหนุน และกำลังพลสำรอง ตลอดจนประชาชนทั่วไปเข้าร่วมเป็นสมาชิกในการติดตามข่าวสาร เพื่อสร้างการตระหนักรู้ร่วมกัน และเป็นเครื่องมือในการขยายเครือข่ายมวลชนอีกรูปแบบหนึ่งด้วย

ในการศึกษาเรื่องการทำเนิงานด้านมวลชนมีทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือ ทฤษฎีเทวสิทธิ์ และ แนวคิดเรื่องจิตวิทยามวลชน ดังนี้

ทฤษฎีเทวสิทธิ์ (The Theory of the Divine Origin of State) ถือเป็นทฤษฎีเก่าแก่มากที่สุด แนวความคิดของทฤษฎีนี้ถือว่า พระเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิดและสร้างรัฐขึ้นมา โดยเชื่อกันว่าผู้ปกครองสืบเชื้อสายมาจากพระเจ้า ในสมัยกลาง (Middle Age) มีผู้นับถือนิยมทฤษฎีนี้มาก แต่ก็มีกรแก่งแย่งอำนาจกันระหว่างศาสนจักร คือ ต่างฝ่ายก็อ้างว่าตัวเองคือผู้ที่ได้รับอำนาจมาจากพระเจ้าโดยตรง แต่ไม่ว่าจะเชื่อว่าจักรพรรดิได้อำนาจมาโดยตรงหรือองค์สันตะปาปาได้อำนาจมาโดยตรง หรือโดยอ้อมก็ตามผลสุดท้ายก็คือ ความเชื่อว่าอำนาจการปกครองรัฐนั้นคืออำนาจของพระเจ้าเป็นผู้มอบให้¹¹ ส่วนสาระสำคัญของทฤษฎีเทวสิทธิ์นั้น คือ

1. ทฤษฎีนี้เชื่อว่า รัฐเกิดขึ้นจากเจตนาและการบันดาลของพระเจ้า
2. ทฤษฎีนี้เชื่อว่า การปกครองรัฐเป็นอำนาจของพระเจ้า ผู้ปกครองรัฐทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนของพระเจ้าและได้รับอาณัติจากพระเจ้า
3. ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ประชาชนในรัฐเป็นเพียงองค์ประกอบของรัฐเท่านั้น มิใช่เป็นปัจจัยที่สำคัญของรัฐแต่อย่างใด ฉะนั้นจะต้องเชื่อฟังเคารพผู้ปกครองรัฐโดยดุขุฎี การละเมิดอำนาจของผู้ปกครองรัฐจะมีโทษและเป็นบาป

“จิตวิทยามวลชน” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษ ว่า “Mass Psychology” หมายถึง การศึกษาถึงธรรมชาติหรือพฤติกรรมของมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่มหรือหมู่คณะทั้งที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรหรือไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรก็ตาม เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงหรือกำหนดพฤติกรรมของผู้คนเหล่านั้นให้เป็นไปตามความต้องการ¹² โดยมีกิจกรรมสำคัญที่ก่อให้เกิดผลทางด้านจิตวิทยามวลชน ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข่าวสาร 2) การพัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคม 3) การสร้างคนดีและพัฒนาคุณภาพของประชากร 4) การสร้างเสริมและรักษาระเบียบวินัย และ 5) การสร้างพลังร่วมเพื่อพิทักษ์รักษาสถาบันสำคัญของชาติ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการทำเนิงานด้านจิตวิทยามวลชน ได้แก่

1. การประชาสัมพันธ์ (Public relation)
2. การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)
3. การอบรมกล่อมเกลาทงสังคม (Socialization)
4. การรื้อระดมทางสังคม (Mobilization)

“มวลชน” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Mass” ซึ่งความหมายของมวลชนกินอาณาเขตที่กว้างไกลทั้งตัวประชาชนและกิจกรรม มีทั้งที่มารวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจเพื่อทำกิจกรรมในกลุ่มที่มีรสนิยมเดียวกัน และรวมกลุ่มด้วยความจำเป็นเพื่อช่วยงานของชุมชนท้องถิ่นหรือเป็นภาระหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งนี้คำว่า “มวลชน” สามารถแบ่งความหมายได้เป็น 2 ด้าน¹³

1. ในด้านแคบ หมายถึง กลุ่มคนที่มารวมตัวกันด้วยความมุ่งหมายแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกจัดตั้งหรือควบคุมดูแลโดยรัฐ และรัฐก็ใช้มวลชนเหล่านี้เพื่อประโยชน์ของรัฐเป็นหลัก หรือเพื่อประโยชน์ของประชาชนร่วมด้วย แต่ก็ต้องเป็นไปตามที่รัฐกำหนด
2. ในด้านกว้าง หมายถึง กลุ่มคนที่รวมตัวกันอยู่ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือด้วยความสนใจและความต้องการที่ต้องตรงกัน ซึ่งก็มีทั้งเกิดขึ้นเองตามกระบวนการทางสังคม และเกิดขึ้นด้วยการจัดตั้ง แต่เป็นการจัดตั้งโดยประชาชนเพื่อประโยชน์ร่วมกันของประชาชนเหล่านั้น

จิตวิทยาที่เกี่ยวกับมวลชน¹⁴

1. มวลชนหรือฝูงชนที่มีพฤติกรรมร่วมมักชอบอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรง การสื่อสารในรูปแบบนี้จึงต้องอาศัยความชิงชัง การยืนยันที่หนักแน่นเอาจริงเอาจัง การใช้เหตุผลเข้าเจรจาหว่านล้อมมักไม่ได้ผล
2. ใช้การสร้างมโนภาพที่แจ่มชัดเพื่อให้กระทบใจมวลชนอย่างแรง เช่น การใช้ภาพเด็กผู้หญิงโดนระเบิดเสื้อผ้าเปลือยเปล่าในสงครามโลกครั้งที่สองโดยมีฉากหลังคือความโกลาหลและแสงไฟที่พวยพุ่ง

ภาพที่ 1 ภาพนาปาล์มเกอร์ล

3. การทำตัวเป็นพวกที่มีค่านิยม ทัศนคติ ความเชื่อ และศรัทธา เช่นเดียวกับมวลชนที่เราสื่อสารด้วย เช่น การคาดผ้าขาวม้าที่เอวของนักการเมืองในขณะที่ทำการหาเสียงในภาคอีสาน
4. การนำผลของพฤติกรรมเสนอกลับอย่างรวดเร็วและเสนอซ้ำๆ เพื่อให้กระทบใจของมวลชน ผู้รับสาร เช่น การนำเสนอข่าวออกทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือ Social Media อย่างทันทีโดยมีภาพและเสียงประกอบ
5. หากเกิดความมั่งงายต่อบุคคลและลัทธิความเชื่อต่างๆ ควรจัดการให้ความรู้แก่มวลชน โดยใช้สื่อมวลชนหรือนักศึกษาที่วางตัวเป็นกลาง ไปจนถึงการที่รัฐบาลต้องยื่นมือเข้าโค่นล้มบุคคล ลัทธิการเมือง หรือ ศาสนานั้นๆ ที่มีส่วนทำให้เกิดความมั่งงาย
6. หากต้องนำมวลชนในกรณีเร่งด่วนฉุกเฉินหรือระยะสั้น เช่น การป้องกันสาธารณภัยที่เกิดขึ้นหรือเกิดเหตุการณ์วุ่นวายสับสนทางการเมือง ผู้นำมวลชนจะต้องเข้าร่วมมือปฏิบัติงานด่วน คำสั่งต้องรวดเร็ว พุดซ้ำ โดยเว้นระยะให้คำพูดเข้าไปแทรกซึมในสมองของผู้รับสาร
7. ในกรณีที่ผู้นำต้องการปลุกฝังแนวความคิดหรือความเชื่อบางอย่างลงในมวลชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยเวลา ผู้นำต้องมีลักษณะที่ก่อปรไปด้วยบาร์มี มีเกียรติประวัติเป็นที่ยอมรับนับถือยำเกรงแก่บุคคลทั่วไป
8. ผุ้จนจะรู้สึกว่าเป็นกลุ่ม ดังนั้นวิธีหนึ่งที่จะโน้มน้าวใจได้ผลคือผุ้จนจะต้องมีความรู้สึกเป็นปัจเจกบุคคล และจิตวิทยาที่จะโน้มน้าวใจให้ได้ผลดีที่สุดคือความกลัว หมายถึงการชี้ให้เห็นถึงอันตรายหรือโทษถ้าไม่กระทำตาม อันเป็นการเร้าอารมณ์ให้มวลชนทำตามที่เราปรารถนา เมื่อใช้วิธีชี้ให้กลัวแล้วควรยืนยันด้วยว่าถ้ากระทำตามจะปราศจากภัยหรือโทษนั้นๆ

กลยุทธ์การใช้จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับมวลชน¹⁵ ในส่วนของกลยุทธ์และวิธีการดำเนินงานด้านจิตวิทยาเพื่อให้สามารถเข้าถึงมวลชน สามารถแบ่งตามลักษณะของกลุ่มมวลชนได้ ดังนี้

1. กลุ่มมวลชนที่ไม่ได้มีการจัดตั้ง มีอยู่โดยธรรมชาติ เน้นดำเนินการตามหลักการของนักปกครอง ได้แก่ การบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน การเข้าถึงนิสัยใจคอและสภาพพฤติกรรมของประชาชน การอำนวยความสะดวกบริการประชาชนด้วยความเต็มใจ จริงใจ และเสมอภาค เป็นต้น
2. กลุ่มมวลชนที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กร หรือเกิดขึ้นโดยรูปแบบอื่น เช่น ความไม่พอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ ลัทธิเอาอย่าง การโฆษณาชวนเชื่อ ผู้นำ การทำกิจกรรมร่วมกัน และความหวาดระแวง ซึ่งมวลชนกลุ่มนี้เองที่จะเป็นผู้ชี้ชะตาสังคมและการเมืองในระดับต่างๆ รวมถึงเป็นปัจจัยและเงื่อนไขแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ หากผู้ใดควบคุมมวลชนได้ผู้้นั้นจะสามารถควบคุมประชาชนและนำมวลชนได้

ในการดำเนินงานด้านมวลชนวิธีที่ดีที่สุด คือ การปฏิบัติการอย่างจริงจังและต่อเนื่องสม่ำเสมอในภาวะปกติ โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็น 4 ชั้น¹⁶ คือ

1. ชั้นการติดต่อเข้าถึง แบ่งเป็น 1) เข้าถึงโดยตรง 2) ผ่านทางราชการ 3) ผ่านผู้นำท้องถิ่น 4) ผ่านองค์กรหรือกลุ่มที่มีอยู่แล้ว และ 5) สร้างองค์การขึ้นมาเป็นศูนย์กลาง
2. ชั้นการเอาชนะจิตใจ จะต้องใช้แรงจูงใจเข้าช่วย ทั้งนี้ แรงจูงใจ เกิดจากเหตุ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความเกลียด 2) ความกลัว และ 3) ความรัก
3. ชั้นการสร้างการศึกษาอบรม โดยการศึกษาอบรมมีหลายรูปแบบ เช่น 1) การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ 2) การพูดปากต่อปาก 3) การประชุม 4) การแจกจ่ายเอกสาร และ 5) การตอบโต้
4. ชั้นการใช้กำลัง

การบูรณาการ หมายถึงเชื่อมหรือประสานกับสิ่งอื่นหรือหน่วยงานอื่น¹⁷ ซึ่งหมายถึงการที่กองทัพบกจะต้องมีการประสานการปฏิบัติกับหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในการร่วมกันดำเนินงานด้านจิตวิถยามวลชน เพื่อนำมาซึ่งความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ และประโยชน์สุขของประชาชนในภาพรวม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า การดำเนินงานด้านจิตวิถยามวลชนได้มีการปฏิบัติและวิวัฒนาการมาในสังคมแต่โบราณกาล ซึ่งสามารถอธิบายได้จากทฤษฎีเทวสิทธิ์และแนวคิดด้านจิตวิถยามวลชนดังที่ได้กล่าวไปแล้ว โดยในยุคแรกจะใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการปกครองโดยที่เน้น “ตัวผู้นำ” ด้วยการพยายามปลุกฝังว่าเป็นผู้มีอำนาจบารมี โดยใช้ความเชื่อทางศาสนาเข้ามาช่วย ต่อมาในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การดำเนินงานด้านจิตวิถยามวลชนจะมีความเป็นระบบ/แบบแผนมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการเอาชนะกันระหว่างลัทธิการปกครอง เช่น ระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์และเสรีประชาธิปไตยด้วยการใช้จิตวิถยามวลชนเพื่อดึงมวลชนเข้าไปเป็นพวกตน สำหรับประเทศไทยได้มีการนำจิตวิถยามวลชนมาใช้ใน 2 ลักษณะ คือ 1) ในยามปกติใช้เป็นเครื่องมือในการปกครองประเทศให้เกิดความสงบสุข และ 2) ในยามคับขันใช้เพื่อช่วยในด้านการสร้างพลังประชาชนในการต่อสู้เพื่อเอาชนะศัตรูหรือภัยคุกคามต่างๆ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความสงบเรียบร้อยของสังคม ด้านความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ด้านการพัฒนาประเทศชาติ ด้านความเป็นชาตินิยม และด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมเพื่อชีวิตใหม่ที่ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีการรวมตัวกันของคนจำนวนมาก ซึ่งอาจอยู่ในรูปขององค์กรหรือไม่ได้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรก็ตาม และจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มีการใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ทันสมัยยิ่งขึ้นในการดำเนินการจิตวิถยามวลชนต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว ดังนั้นเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงหรือผู้หน้าที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่

ต้องมีความรู้ในเรื่องการใช้จิตวิทยามวลชน ตลอดจนปรับปรุงกลยุทธ์การทำงานด้านจิตวิทยามวลชนให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้ จะได้นำไปวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านมวลชนของกองทัพต่อไป

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบกับการดำเนินงานด้านมวลชนของกองทัพบก

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบกับการดำเนินงานด้านมวลชนของกองทัพบก โดยพิจารณาถึงปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านมวลชนของกองทัพบก โดยใช้ PESTEL Analysis ดังนี้

1. Political : จากความขัดแย้งทางการเมืองที่ยาวนานภายในประเทศสร้างให้เกิดความแตกแยกทางความคิดจนทำให้มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของประชาชน ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่ให้การสนับสนุนกองทัพบก และกลุ่มที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของกองทัพบก
2. Economics : เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาวะที่ตกต่ำสืบเนื่องจากสงครามการค้า และปัญหาภัยคุกคามจากโรคระบาด Covid-19 และจากผลกระทบทางเศรษฐกิจใหญ่นี้เองอาจเป็นโอกาสในการดำเนินงานด้านจิตวิทยามวลชนของกลุ่มผู้ไม่ประสงค์ดีต่อชาติบ้านเมือง
3. Social : ประชาชนไทยส่วนใหญ่มีนิสัยใจคอโอบอ้อมอารี จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่ามียุทธศาสตร์กลุ่มบุคคลบางกลุ่มพยายามชี้นำแนวคิดทางการเมืองบางประการที่กระทบต่ออัตลักษณ์ความเป็นไทยในกลุ่มเยาวชนอย่างกว้างขวาง ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านจิตวิทยามวลชนในกลุ่มเยาวชนเป็นการเร่งด่วน
4. Technology : ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐมีช่องทางในการดำเนินงานด้านจิตวิทยามวลชนได้อย่างกว้างขวาง และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ และในทางกลับกันก็เป็นโอกาสที่กลุ่มผู้ไม่หวังดีจะฉวยโอกาสในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อสร้างปัญหาต่อการดำเนินงานของรัฐ ด้วยการบิดเบือน ทำซ้ำ และเผยแพร่ Fake News ซึ่งสามารถสร้างความตื่นตระหนกและเกิดผลกระทบต่อจิตวิทยาของมวลชนเป็นวงกว้าง
5. Environmental : ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ ทั้งในเรื่องฝุ่นละออง ภัยแล้ง โรคระบาดจาก Covid-19 จะทำให้หน่วยงานด้านความมั่นคงมีโอกาสนำมาใช้ชิดกับประชาชนมากยิ่งขึ้น ด้วยการเข้าช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งส่งผลดีต่องานด้านจิตวิทยามวลชน

6. Law/Legal : .ในการดำเนินงานด้านมวลชนนั้นสิ่งสำคัญคือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความถูกต้อง และมีการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะดำเนินการเผยแพร่ โดยยึดถือกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 เป็นต้น

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ที่มีผลกระทบต่อการทำงานด้านมวลชนของกองทัพบก โดยใช้ 7s McKinsey ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงจุดอ่อนและจุดแข็งในแต่ละด้านได้อย่างชัดเจน รวมถึงความสัมพันธ์ของแต่ละด้าน ซึ่งหากพบว่าไม่สอดคล้องกันจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกันต่อไป

1. Strategy : ถึงแม้กองทัพบกมีการกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและครอบคลุมในทุกภารกิจแล้วก็ตาม แต่หากต้องการผลทางด้านจิตวิถีมวลชนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของกองทัพบกนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน
2. Structure : กองทัพบกมีหน่วยทหารตั้งอยู่ทั่วประเทศ พร้อมทั้งมีการจัดชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือนให้กับหน่วยระดับกองพล มณฑลทหารบก และหน่วยระดับกองพัน ดังนั้นจึงมีขีดความสามารถในการเข้าดำเนินงานด้านจิตวิถีมวลชนได้ครอบคลุมทุกพื้นที่
3. System : กองทัพบกมีการวางระบบสายการบังคับบัญชาและสายงานด้านการอำนวยความสะดวก ช่วยให้การกำกับดูแลภารกิจที่มอบหมายให้กับหน่วยรองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนนี้เองอาจเป็นปัญหาให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติการได้หากผู้บังคับบัญชายังไม่สั่งการทำให้เกิดข้อจำกัดต่อความริเริ่มในการปฏิบัติงาน
4. Style : ในการปฏิบัติงานของหน่วยรองแต่ละระดับของกองทัพบก อาจมีรูปแบบและมาตรฐานในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เกิดจากภาวะผู้นำของผู้บังคับหน่วยที่มีต่อภารกิจ/นโยบายที่ได้รับมอบจากกองทัพบก
5. Staff : กองทัพบกมีบุคลากรที่มีความชำนาญหลากหลาย รวมถึงมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรทั้งทางด้านการศึกษา และแนวทางการรับราชการไว้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามผลกระทบที่สร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกและส่งผลกระทบต่อจิตวิถีมวลชนในภาพรวมของสังคมมักเกิดจากปัญหาในด้านกำลังพล เช่น การทำร้ายร่างกายทหารกองประจำการ กำลังพลประพฤติตัวเป็นผู้มีอิทธิพล การเอาผิดเอาเปรียบผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น

- 6 Skill : กองทัพบกมีหน่วยทหารที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ รวมถึงการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน
7. Shared Value : กำลังพลของกองทัพบกยึดถือแนวทางหลักในการปฏิบัติงาน “เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และประชาชน”

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการการปฏิบัติงานด้านมวลชนของกองทัพบก ระหว่างปี 2558-2562 โดยมีผู้แทนจากหน่วยขึ้นตรงกองทัพบกทั่วประเทศที่ปฏิบัติงานด้านมวลชนเข้าร่วมประชุม และได้ร่วมหารือเพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนงานมวลชนของกองทัพบก ดังนี้

1. มวลชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จะมีความยากลำบากในการเดินทางมาร่วมกิจกรรม จำเป็นต้องสนับสนุนยานพาหนะหรืองบประมาณค่าเดินทาง¹⁸
2. สัสดีอำเภอซึ่งจะเป็นตัวขับเคลื่อนงานมวลชนในสายทหาร บางครั้งเป็นคนที่มารับตำแหน่งใหม่แล้วไม่ได้ส่งต่อข้อมูลกัน ทำให้เกิดความผิดพลาดในการประสานงาน ดังนั้นจึงต้องเน้นย้ำให้มีการประสานข้อมูลซึ่งกันและกัน (ระหว่างคนเก่ากับคนใหม่) และยังคงประสานอำเภอเพื่อให้ได้ข้อมูลกลุ่มมวลชนอื่นๆ ด้วย¹⁹
3. งบประมาณที่ใช้ในการขับเคลื่อนมวลชน ไม่ว่าจะเป็นค่าตอบแทน ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ในกรณีที่น่ามวลชนมาร่วมกิจกรรมบางครั้งไม่เพียงพอ จึงควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้²⁰
4. ยังไม่มีสิ่งจูงใจหรือสิ่งที่แสดงออกถึงความภูมิใจ เช่น ในบางพื้นที่อาจมีสมาชิกทหารกองหนุน, สมาชิกทหารผ่านศึกที่ผ่านสมรรถภูมิต่างๆ แล้วไม่ได้รับการยกย่องเชิดชู จึงอาจทำให้สมาชิกเหล่านั้นไม่อยากจะเข้าร่วมหรือหมดกำลังใจ จึงควรรหาแนวทางสนับสนุนงบประมาณให้สัสดีอำเภอเพื่อจัดทำเป็นหอจดหมายเหตุหรือห้องแสดงเกียรติประวัติของสมาชิกให้เป็นรูปธรรมหรือเป็นแหล่งศึกษาให้กับคนในพื้นที่²¹
5. ควรมีการกำหนดลักษณะการแต่งกายสำหรับกลุ่มมวลชนของกองทัพบกเพื่อเป็นสัญลักษณ์และความภาคภูมิใจในการเป็นมวลชนของกองทัพบก เพื่อใช้เวลาไปร่วมกิจกรรมต่างๆ²² ซึ่งปัจจุบันกองทัพบกกำหนดลักษณะการแต่งกายให้กับกลุ่มมวลชนของกองทัพบกแล้วประกอบด้วย หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีเขียว พร้อมทั้งสวมเสื้อยืดสีเขียวหรือเสื้อกั๊กสีกาบีนวลแกมเขียว โดยมีตราสัญลักษณ์มวลชนของกองทัพบกที่บริเวณหน้าหมวกและอกเสื้อด้านซ้าย²³

การกำหนดกลยุทธ์การบูรณาการด้านมวลชนของกองทัพบก

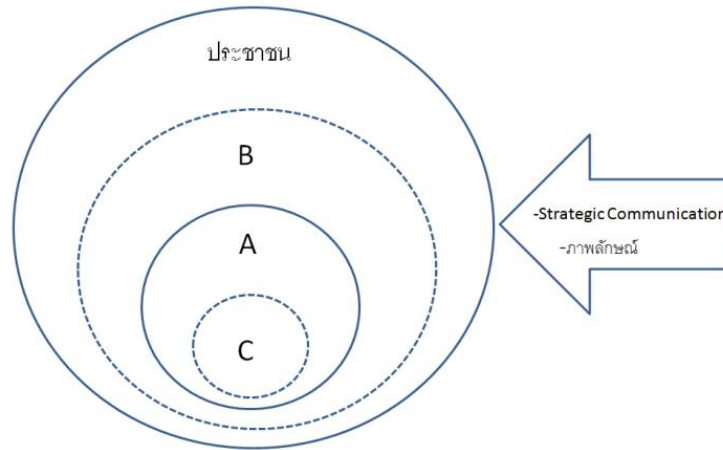
จากการวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกข้างต้น สามารถนำมาใช้เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบูรณาการด้านมวลชนของกองทัพบกได้ ดังนี้

1. เยาวชนคือกลุ่มเป้าหมายที่กองทัพบกควรให้ความสนใจในการดำเนินงานจิตวิถียามวลชน
2. ควรใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสาร ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการรักษามวลชน โดยพิจารณาใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงาน โดยเฉพาะทางสื่อสังคมออนไลน์
3. ควรพิจารณาการด้านกำลังพลที่เคร่งครัดเพื่อป้องกันผลกระทบที่สร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกและส่งผลกระทบต่อจิตวิถียามวลชนในภาพรวมของสังคม
4. ควรใช้โอกาสจากการปฏิบัติภารกิจในการช่วยเหลือประชาชนขยายผลการดำเนินงานสร้างเครือข่ายมวลชน

สรุป

จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่านอกจากกลุ่ม 1) ชุมชนรอบหน่วยทหาร 2) ชุมชนรอบวัง 3) ชุมชนในพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วย 4) กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่น 5) ทหารกองประจำการและรวมถึงที่ปลดประจำการแล้ว 6) กลุ่มนักศึกษาวิชาทหาร 7) เยาวชนและประชาชนทั่วไปที่เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการต่างๆของหน่วย 8) มูลนิธิสมาคมชมรมและกลุ่มต่างๆ 9) กลุ่มมวลชนอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับหน่วยทหาร รวมถึงกลุ่มผู้บริหารของส่วนราชการและองค์กรภาคเอกชน ที่กองทัพบกให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านจิตวิถียามวลชนแล้ว เยาวชนคือกลุ่มเป้าหมายหลักอีกกลุ่มที่กองทัพบกควรให้ความสำคัญ ซึ่งที่ผ่านมาแม้กองทัพบกได้มีการขยายขอบเขตงานมวลชนในกลุ่มเยาวชนระดับอุดมศึกษาของทุกจังหวัด ด้วยการมอบให้หน่วยมณฑลทหารบกเข้าดำเนินการสร้างเครือข่ายมวลชนภายใต้โครงการ “เครือข่ายกตัญญูคลับ” เพื่อเชื่อมโยงระหว่างหน่วยทหารกับเยาวชนและบุคลากรในระดับอุดมศึกษา โดยใช้ช่องทางการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร หรือ ช่องทางการจัดทำงานด้านวิชาการร่วมกันเป็นจุดเริ่มต้น อย่างไรก็ตามกลุ่มเยาวชนยังมีอีกเป็นจำนวนมากและมีหลายช่วงอายุ การปลูกฝังแนวความคิดและการเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติหากกระทำแต่เนิ่นจะสามารถดำเนินการได้โดยง่าย ดังนั้นจึงควรขยายขอบเขตการดำเนินงานจิตวิถียามวลชนไปในกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาด้วย โดยการประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่วนราชการและองค์กรเอกชนใน

การเข้าร่วมดำเนินงาน โดยพิจารณาใช้สื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงอายุของเยาวชน เพื่อให้เกิดการซึมซับอุดมการณ์ความรักชาติ หน้าที่พลเมือง ตลอดจนรักและภาคภูมิใจ ในประเพณีวัฒนธรรมไทย เช่น กิจกรรมทำความดีเพื่อสังคม การอบรมศีลธรรม เป็นต้น

ภาพที่ 2 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อจิตวิทยามวลชน

การรักษามวลชนเป็นสิ่งสำคัญเพราะบุคคลมีความเป็นปัจเจก มีการเปลี่ยนแปลงโน้มเอียง ทางด้านทัศนคติได้ง่าย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ข้อมูลข่าวสารสามารถเผยแพร่และส่งต่อได้ อย่างรวดเร็ว ซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวสามารถให้ผลกระทบได้ทั้งทางบวกและทางลบต่อการดำเนินงานด้านจิตวิทยามวลชน ดังสามารถอธิบายได้ตามภาพที่ 2 คือ หากข้อมูลข่าวสารที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนก็จะให้ผลทางด้านจิตวิทยามวลชนในเชิงบวก ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายเครือข่ายมวลชนที่กระจายตัวสูงขึ้นจาก A เป็น B ได้ และในทางกลับกันหากข้อมูลข่าวสารเป็นไปในเชิงลบก็จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของกับประชาชน ซึ่งจะส่งผลทำให้เครือข่ายมวลชนลดขนาดลงจาก จาก A เป็น C ได้ เช่นกัน ดังนั้นการรักษาภาพลักษณ์ของกองทัพบกที่แสดงออกถึงความมีวินัย เสียสละ และมีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจ “เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และประชาชน” จึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งที่อันจะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน และส่งผลต่อจิตวิทยามวลชนในภาพรวมทั้งระดับชาติและนานาชาติ ด้วยการใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับประชาชน พร้อมทั้งดำเนินมาตรการด้านกำลังพลอย่างเคร่งครัด เพื่อรักษาไว้ซึ่งภาพลักษณ์ที่สง่างามของกองทัพบกในสายตาของประชาชน

จากรูปแบบการใช่มวลชนของกองทัพบก 5 ประการ คือ 1) ขยายอุดมการณ์ความรักชาติ ไปสู่ญาติพี่น้องคนใกล้ชิดชุมชนและสังคมทั่วไป 2) ร่วมแสดงพลังความจงรักภักดี ความรักชาติ และมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงโดยเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ ของชาติ 3) เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังและแจ้งเตือน 4) เข้าร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ และ 5) ให้การสนับสนุนและ

ให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า รูปแบบการใช้มวลชนดังกล่าว มีความเหมาะสมแล้ว โดยเฉพาะในหัวขั้วที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มการเมืองบางกลุ่มได้มีการใช้มวลชนที่จัดตั้งขึ้นออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งหากปล่อยให้มีการจัดตั้งและขยายเครือข่ายมวลชนจนมีความเข้มแข็งและนำมวลชนออกมาเคลื่อนไหวแล้ว อาจนำมาซึ่งความเสียหายของชาติบ้านเมือง รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ดังนั้น กองทัพบกจึงควรใช้ประโยชน์จากเครือข่ายมวลชนนำมาซึ่งข่าวสารความเคลื่อนไหวของเรื่องดังกล่าว เพื่อจำกัดเสรีการปฏิบัติและดำเนินมาตรการสร้างความเข้าใจเสียแต่เนิ่น นอกจากนั้นยังควรเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือนให้มีทักษะในการเจรจาต่อรองเมื่อต้องเผชิญหน้ากับกลุ่มมวลชนต่างๆ อีกด้วย

การสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติงานด้านมวลชนอย่างเหมาะสมและเพียงพอเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กองทัพบกสามารถสร้างเครือข่ายมวลชน ดำรงรักษา และใช้งานมวลชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจพิจารณาใช้รูปแบบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการ โดยให้หน่วยทหารของกองทัพบกในพื้นที่เป็นผู้คัดเลือกและกำกับดูแล ทั้งนี้ เพื่อให้กองทัพบกมีกลุ่มมวลชนที่เข้มแข็งและสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพบกได้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในส่วนของค่าตอบแทนสำหรับของมวลชนนั้นอาจจัดสรรได้จากงบประมาณที่เหลือจากการปรับลดอัตราทหารกองประจำการในส่วนที่ไม่กระทบต่อความพร้อมรบและแผนการพัฒนากองทัพบกมาใช้ในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบูรณาการด้านมวลชนของกองทัพบก ดังนี้

1. กองทัพบกควรพิจารณาขยายขอบเขตการดำเนินงานจิตวิถยามวลชนให้ครอบคลุมกลุ่มเยาวชนทุกระดับการศึกษา โดยประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงอายุของเยาวชน
2. พิจารณาใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับประชาชน โดยเฉพาะในประเด็นสำคัญที่ประชาชนให้ความสนใจ เช่น เรื่องงบประมาณในการจัดซื้อยุทโธปกรณ์และอัตรากำลังพลที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานกองทัพบก ซึ่งมักเป็นประเด็นที่ถูกกลุ่มการเมืองหยิบยกมาเปรียบเทียบกับงบประมาณทางด้านการเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งหากสามารถอธิบายให้สังคมได้ประจักษ์ถึงเหตุผลความจำเป็นต่างๆ แล้ว ก็น่าจะได้รับการฉันทามติจากทุกภาคส่วน

- เนื่องจากเป็นการดำเนินการเพื่อความมั่นคงของชาติโดยรวม อย่างไรก็ตามในการดำเนินการต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ เป็นต้น พร้อมทั้งดำเนินมาตรการด้านกำลังพลอย่างเคร่งครัดเพื่อรักษาไว้ซึ่งภาพลักษณ์ที่สง่างามของกองทัพบกในสายตาของประชาชน
3. ควรเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือนให้มีทักษะในการเจรจาต่อรองเมื่อต้องเผชิญหน้ากับกลุ่มมวลชนต่างๆ ด้วยการฝึกจำลองสถานการณ์สำคัญในการเผชิญหน้ากับกลุ่มมวลชนในภารกิจต่างๆ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การบรรเทาสาธารณภัย การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการของหน่วยก็ควรมีการจัดเตรียมแผนเผชิญเหตุในการดำเนินการต่อกลุ่มมวลชนในพื้นที่ของหน่วยอีกด้วย
 4. ให้ความสำคัญเร่งด่วนกับการสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติงานด้านงานมวลชนตามผลการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านมวลชนของกองทัพบก ระหว่างปี 2558-2562 เพื่อให้กองทัพบกมีกลุ่มมวลชนที่เข้มแข็ง และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพบกได้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ¹ คำคุณ สิทธิสมาน. การพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง[เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง ; 2553.
- ² ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง พ.ศ.2561-2580.
- ³ คำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ลับ ที่ 6/25 ลง 13 มกราคม 2525.
- ⁴ คำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ที่ 417/54 เรื่องการจัดตั้งศูนย์ประสานงานมวลชน
- ⁵ เรื่องเดียวกัน.
- ⁶ หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ต่วน ที่ กท 0405/878 การจัดตั้งศูนย์ประสานงานมวลชน กองทัพบก ลง 23 มีนาคม 2554.
- ⁷ พันเอก อำนวย อุทธิบาล. แนวทางการพัฒนาทหารกองหนุนเพื่อสนับสนุนงานด้านมวลชน ของมณฑลทหารบกที่ 34. กรุงเทพฯ. วิทยาลัยการทัพบก ; 2562.
- ⁸ หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ต่วน ที่ กท 0405/1634 เรื่องขออนุมัติจัดทำโครงการ จัดตั้งศูนย์ประสานงานมวลชนกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2554 ลง 1 มิถุนายน 2554.
- ⁹ หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ต่วน ที่ กท 0405/3499 ขออนุมัติหลักการจัดตั้ง ชุดปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือน สร้างการรับรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน ลง 13 ธันวาคม 2560.
- ¹⁰ กองทัพบก นโยบายการปฏิบัติงานกิจการพลเรือนประจำปีงบประมาณ 2563.
- ¹¹ เรืองศักดิ์ วิริยะชัยวงศ์. ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกับการแก้ปัญหา คอร์รัปชั่น[เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ; 2559.
- ¹² กองบัญชาการศึกษาศึกษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. เอกสารประกอบการเรียนรู้วิชางานชุมชน และมวลชนสัมพันธ์[อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 10 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://edupol.org/eduOrganize/eLearning/generalStaff/doc/group10>
- ¹³ นันทิยา มั่งมี. การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจกับมวลชน.[อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 10 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://imagesnantiya1983multiplymultiplycontent.com>
- ¹⁴ เรื่องเดียวกัน.
- ¹⁵ เฟง บัวหอม. งานมวลชนในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น[อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 10 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก www.navy30.com.
- ¹⁶ จำเอก พิพัฒน์ นาคประยูร. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติการจิตวิทยาของ หมวดปฏิบัติการจิตวิทยากองกำลังด้านจันทบุรี-ตราด[เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา ; 2558.
- ¹⁷ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

- ¹⁸ หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ที่ กห 0405/4062 เรื่องสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการการปฏิบัติงานด้านมวลชนของกองทัพบก ลง 14 ธันวาคม 2558.
- ¹⁹ เรื่องเดียวกัน.
- ²⁰ หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ที่ กห 0405/2211 เรื่องสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายมวลชนของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2559 ลง 1 สิงหาคม 2559.
- ²¹ หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ที่ กห 0405/4085 เรื่องสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อชี้แจงนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2560 ลง 18 พฤศจิกายน 2559.
- ²² หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ที่ กห 0405/4062 เรื่องสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการการปฏิบัติงานด้านมวลชนของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2562 ลง 26 พฤศจิกายน 2561.
- ²³ หนังสือ กรมกิจการพลเรือนทหารบก ที่ กห 0405/2325 เรื่องขออนุมัติการแต่งตั้งให้กับ มวลชนของกองทัพบก 15 กรกฎาคม 2562.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก วาริส ทรวงโพธิ์

วัน เดือน ปีเกิด

30 ตุลาคม 2519

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ.2542	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาการคอมพิวเตอร์) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 46
พ.ศ.2545	หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารราบ รุ่นที่ 107 โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ.2552	หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารราบ รุ่นที่ 89 โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ.2553	หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 88
พ.ศ.2562	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการความขัดแย้ง) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2543	ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยเฉพาะกิจ หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ กองกำลังสุรสีห์ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี
พ.ศ.2546	ผู้บังคับกองร้อยเฉพาะกิจ หน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก กองกำลังสุรสีห์ อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ.2549	ผู้บังคับกองร้อยเฉพาะกิจ หน่วยเฉพาะกิจที่ 12 อ.บันนังสตา จ.ยะลา

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ.2561 – ปัจจุบัน ฝ่ายเสนาธิการ ประจำกรมกิจการพลเรือนทหารบก